

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľky **E. P.** bytom v Č. č. X., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu v Bratislave**, ul. 29. augusta č. 8, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2008, č. k. 19Sd /14/2007-86, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 31. marca 2008, č. k. 19Sd /14/2007-86 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne z 5. decembra 2006 č. X. **z r u š u j e** a vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 31. marca 2008, č. k. 19Sd /14/2007-86, potvrdil rozhodnutie odporkyne z 5. decembra 2006 č. X., ktorým odporkyňa priznala navrhovateľke podľa § 21 zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“), § 259 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a Dohody medzi Československou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o sociálnom zabezpečení starobný dôchodok od 1. januára 2001 v sume 6 809 Sk mesačne, v čom bola zahrnutá i úprava podľa zákona č. 233/200 Z. z..

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajský súd dospel k záveru, že postup ako aj rozhodnutie odporkyne je vecne správne a zákonné. Podľa názoru krajského súdu starobný dôchodok navrhovateľky bol vymeraný správne z I. pracovnej kategórie a vypočítaný z priemerného mesačného zárobku za roky 1999, 2000, 1998, 1997, 1996, nakoľko navrhovateľka preukázala 25 rokov odpracovaných v I. pracovnej kategórii a 5 rokov v III. pracovnej kategórii. Dôchodok ku dňu vzniku nároku predstavoval 80 % priemerného mesačného zárobku.

Poukázal pritom na právny názor vyslovený v rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2004, č. k. 4 So 53/2004 a z 13. júla 2005, č. k. 1 Sdo3/2005, ktorými boli zrušené predchádzajúce rozhodnutia odporkyne v danej veci.

Proti rozsudku krajského súdu podala včas odvolanie navrhovateľka. Nesúhlasila s rozhodnutím súdu z dôvodu, že v konaní sa tak odporkyňa ako aj krajský súd neriadili dôsledne právnym názorom vysloveným vo vyššie uvedených rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a opätovne nerešpektovali jej žiadosť, aby jej prípad bol posudzovaný podľa § 14 ods. 2 písm. a) bod 1. zákona o sociálnom zabezpečení, nakoľko na námornej lodi za polárnym kruhom odpracovala viac ako 10 rokov, a preto by mala byť preradená do tzv. zvýhodnenej I. kategórie.

Preto žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Odporkyňa sa k odvolaniu nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 250s v spojení s § 246c Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)/ preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky je potrebné vyhovieť.

Podľa § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovali z garančného fondu (ďalej len "peňažná náhrada") a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými.

Podľa § 14 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa ods. 2 do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to podľa písm. e) aj zamestnania členov posádok námorných lodí.

Podľa § 21 ods. 1 občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

Podľa ods. 2 žena má nárok na starobný dôchodok, ak bola zamestnaná najmenej 25 rokov a dosiahla vek aspoň

- a) 53 rokov, ak vychovala päť alebo viac detí,
- b) 54 rokov, ak vychovala tri alebo štyri deti,
- c) 55 rokov, ak vychovala dve deti,
- d) 56 rokov, ak vychovala jedno dieťa, alebo
- e) 57 rokov,

pokiaľ pre ňu nie je výhodnejšie ustanovenie odseku 1; pri posudzovaní nároku ženy na starobný dôchodok sa prihliada na deti uvedené v § 9 ods. 1 písm. e) a na deti, ktoré vychovala ako pestúnka v osobitných zariadeniach pestúnskej starostlivosti.

Podľa § 22 ods. 1 písm. a) bod 1 základná výmera starobného dôchodku tvorí **60% priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie.**

Podľa ods. 2 k základnej výmere sa občanom uvedeným v odseku 1 písm. a) a b) od 21. roka zamestnania a ostatných od 26. roka zamestnania pripočítajú za každý rok zamestnania v

I. pracovnej kategórii	2%,
II. pracovnej kategórii	1,5%
III. pracovnej kategórii	1%

priemerného mesačného zárobku.

Podľa ods. 3 pre zvýšenie podľa odseku 2 sa hodnotí len doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov do vzniku nároku na starobný dôchodok.

Podľa ods. 4 k základnej výmere sa podľa odseku 2 pripočíta najviac 25% priemerného mesačného zárobku, a ak ide o občana, ktorý bol zamestnaný najmenej 10 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie, najviac 30% priemerného mesačného zárobku. **Tieto obmedzenia neplatia, ak ide o občana uvedeného v odseku 1 písm. a)** alebo o zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a).

Z uvedeného je zrejmé, že pri výpočte starobného dôchodku navrhovateľky, ktorá odpracovala na námornej lodi za polárnym kruhom minimálne 25 rokov, ktorá práca je považovaná podľa § 14 ods. 2 písm. e) zákona o sociálnom zabezpečení za zamestnanie I. kategórie, je potrebné postupovať podľa § 22 ods. 1 písm. a) bod. 1 tohto zákona.

Pokiaľ odporkyňa namietala, že takýto postup neumožňuje nariadenie vlády č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia, odvolací súd poukazuje na to, že toto tvrdenie nie je pravdivé.

Podľa § 1 tohto nariadenia do I. pracovnej kategórie sa na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú zamestnania, v ktorých sa za podmienok ustanovených zákonom vykonávajú práce uvedené v prílohe č. 1 časti I tohto nariadenia.

Podľa prílohy č. 1 časť I bod 5. zaradenie zamestnaní do I. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia odôvodňujú práce vykonávané členmi posádok námorných lodí.

Odporkyňa síce správne hodnotila dobu zamestnania navrhovateľky na námornej lodi ako dobu zamestnania v I. pracovnej kategórii, avšak pri určení výšky dôchodku bola povinná uvedenú dobu hodnotiť ako dobu vykonávania zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii t. j. bez obmedzenia uvedeného v § 22 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení a až po takomto zohľadnení zamestnania jej dôchodok priznať.

Tento právny názor už Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil vo vyššie uvedených rozhodnutiach, avšak odporkyňa sa ním dôsledne neriadila a na túto skutočnosť neprihliadol v napadnutom rozsudku ani krajský súd.

Naviac, ani krajský súd ani odporkyňa sa nevysporiadali s rozdielnym zistením počtu odpracovaných rokov vyplývajúcich z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. júla 2005, č. k. 1 Sdo3/2005.

A napokon odvolací súd upozorňuje na to, že rozhodnutie odporkyne je nezrozumiteľné, zmätočné a čiastočne aj nepreskúmateľné, nakoľko v jeho odôvodnení chýbajú základné skutočnosti a výpočty, na základe ktorých odporkyňa dospela k záverom o výške starobného dôchodku navrhovateľky.

Tieto skutočnosti však krajský súd pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu odporkyne prehliadol, s vyššie uvedenými nedostatkami a nezrovnalosťami sa nevysporiadal a preto z uvedených dôvodov sa odvolací súd nestotožnil s jeho rozhodnutím a uznal námietky navrhovateľky za dôvodné, nakoľko dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie a postup odporkyne nie je v súlade so zákonom.

Keďže súd prvého stupňa odvolaniu navrhovateľky nevyhovel a rozhodnutie odporkyne potvrdil, postupoval odvolací súd podľa § 250ja ods. 4 OSP tak, že rozsudok Krajského súdu v Nitre zmenil, keďže neboli splnené podmienky na jeho zrušenie ani potvrdenie.

Vzhľadom na to, že podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nie je úlohou súdov pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nahrádzať ich činnosť najmä pokiaľ ide o riadne zistenie skutkového stavu, zrušil odvolací súd napadnuté rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že v ďalšom konaní bude správny orgán viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, za účelom riadneho zistenia skutočného stavu doplní dokazovanie v naznačenom smere a vo veci opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP a účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko úspešnej navrhovateľke v konaní žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 19. novembra 2008

JUDr. E. Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová